

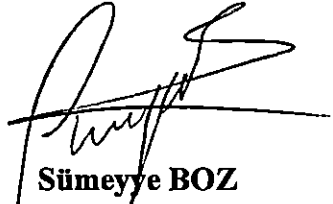
TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10773
Tarih : 03.03.2025

10/2472

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadın haklarının tam ve etkin korunması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, mevcut hukuki, idari ve sosyal mekanizmaların yetersizliklerinin detaylı bir şekilde incelenerek bu alanlarda gerekli iyileştirme ve düzenlemelerin hayata geçirilmesi, yasal düzenlemelerde tespit edilen boşlukların giderilmesi ve kadın hakları konusunda daha etkin bir koruma sağlanması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. ve 41. maddeleri uyarınca teminat altına alınan eşitlik ilkesi çerçevesinde, mevcut mevzuatın ceza hukuku, aile hukuku ve sosyal güvenlik düzenlemeleri dahil olmak üzere kadınlara yönelik cinsiyete dayalı ayrımcılığı yeterince önleyememesi; yargı uygulamalarındaki eksiklikler, hukuki koruma mekanizmalarında tespit edilen boşluklar ve mağduriyetlerin etkin şekilde giderilememesi, kadın haklarının tam ve etkin korunması yönündeki yasal düzenlemelerin revize edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Uluslararası hukuk normları kapsamında, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi evrensel belgeler, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılık ve şiddetin yasaklanmasını zorunlu kılmakta, taraf devletlere bu konularda tam koruma sağlama yükümlülüğü getirmekte; ancak ulusal uygulamalarda bu normların eksik hayata geçirilmesi, Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleriyle uyumunun sorgulanmasına neden olmaktadır. Sosyo-kültürel düzeyde, derinlere işlemiş ataerkil normlar, geleneksel cinsiyet rolleri, toplumsal önyargılar ve kalıplaşmış yargılar, kadınların bireysel ve toplumsal hayata tam katılımını engellemekte; bu durum, kültürel düzeyde sistematik ayrımcılık ve dezavantaj yaratmakta, kadınların sosyal, kültürel ve sanatsal üretimde yeterince temsil edilememesine yol açmakta, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönündeki normatif çerçevenin genişletilmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

Ekonomik alanda, kadınların iş gücüne katılımında karşılaşılan ücret eşitsizliği, kariyer ve terfi olanaklarının kısıtlanması, iş yerinde cinsiyete dayalı ayrımcılık ve gayri resmi istihdam koşulları; kadınların ekonomik bağımsızlıklarının sağlanmasında ciddi engeller teşkil etmekte, bu hususun yasal düzenlemeler ve uygulama süreçleriyle sistematik olarak ele alınması, kadınların ekonomik ve sosyal kalkınma sürecine tam entegrasyonunun sağlanması bakımından elzemdir.

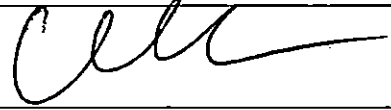
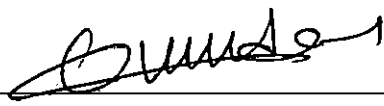
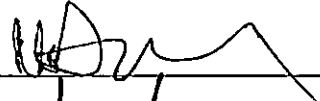
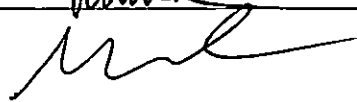
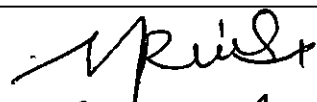
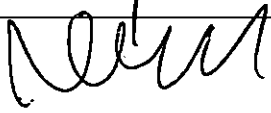
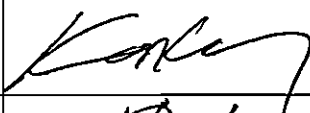
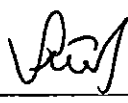
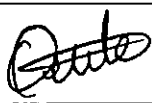
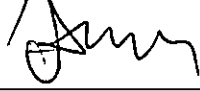
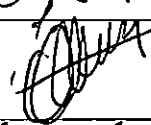
Sağlık hizmetlerinde, kadınların üreme sağlığı, gebelik, doğum, doğum sonrası bakım ve psikolojik destek hizmetlerine erişimde yaşanan yetersizlikler, özellikle sosyoekonomik olarak dezavantajlı bölgelerde belirginleşmekte; bu durum, toplumsal cinsiyete dayalı sağlık eşitsizliklerinin artmasına, yaşam kalitesinde düşüşe ve uzun vadede toplum sağlığının zarar görmesine neden olmakta, mevcut sağlık politikalarının kadınların özel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması hukuki ve idari düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

Yaşam kalitesi ve sosyal güvenlik bağlamında, kadınların barınma, ulaşım, kamu alanlarında güvenlik, aile içi şiddet ve cinsel taciz gibi temel yaşam haklarına yönelik ihlaller; mevcut yerel yönetim uygulamaları ve devletin koruma mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle, kadınların yaşam standartlarının düşmesine ve toplumsal yaşamda temel insan haklarının sistematik olarak ihlal edildiğini ortaya koymakta, bu hususun yasal düzenlemelerle desteklenerek güçlendirilmesi gerekmektedir.

Eğitim ve mesleki gelişim alanında, kız çocuklarının ve kadınların nitelikli eğitime erişimde maruz kaldıkları kısıtlamalar, akademik disiplinlerde yeterince temsil edilememeleri, mesleki eğitim ve sürekli öğretim olanaklarının sınırlı kalması; kadınların bilgi, beceri ve potansiyelinin tam olarak değerlendirilmesini engellemekte, bireysel gelişim ve toplumsal kalkınma hedefleriyle uyumlu eğitim politikalarının yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Siyasal temsil ve karar alma mekanizmalarında, kadınların parlamentoda, yerel yönetimlerde ve üst düzey idari pozisyonlarda yetersiz temsili, demokratik katılım ve toplumsal cinsiyet eşitliği prensipleri ile bağdaşmamakta; bu durum, kadınların siyasi arenada seslerini duyuramamaları, kamu politikalarının onların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenememesi ve demokratik değerlerin tam olarak hayata geçirilememesi yönündeki ciddi eksiklikleri gözler önüne sermekte, bu alanda kapsamlı yasal ve idari düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Toplumsal cinsiyetin kesişimsel boyutları kapsamında, etnik, dini, coğrafi ve sosyoekonomik farklılıkların kadınlar üzerindeki çarpan etkisi; kadınların birden fazla ayrımcılığa maruz kalması, onların hem yasal hem de sosyoekonomik düzeyde daha savunmasız hale gelmesine neden olmakta, bu durumun ulusal mevzuata ve politika oluşturma süreçlerine yansıtılarak kapsayıcı, eşitlikçi ve adil çözümler üretilmesi elzemdir.

Yukarıda beyan edilen tüm hususların ışığında, mevcut hukuki düzenlemelerin, sosyo-kültürel normların, ekonomik koşulların, sağlık hizmetlerinin, yaşam kalitesi, eğitim ve siyasi temsil alanlarındaki eşitsizliklerin yanı sıra kadına yönelik sistematik hukuksuzlukların kapsamlı bir biçimde tespit edilip analiz edilmesi; bu bağlamda, mevzuatın revizyonu, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi ve somut çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla yapılacak meclis araştırmasının, kadın haklarının güçlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleriyle tam uyumunun temin edilmesi hususunda kritik öneme sahip olduğu kanaatindeyiz.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	C. Otlı
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	A. Kaya
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	